

RADICALE VERNIEUWERS

Een energievriendelijke kans voor armen

Armoede bestrijden door mensen een degelijke koelkast of wasmachine te verhuren? Het idee zou een hefboom kunnen zijn om gebruikers en producenten de duurzame weg te tonen.

Stefan Goemaere: 'Een vrouw waste bij haar dochter, een halve dagreis ver, met een gehurd toestel kan ze dat thuis doen.' copyright Fred Debrock

Tegen 2030 moet Vlaanderen 40 procent minder CO₂ uitstoten. Willen we die klimaatdoelen halen, dan moeten vanaf nu vrome beloftes in concrete daden worden omgezet. 'De Standaard' gaat daarom samen met de Sociale Innovatie-fabriek op zoek naar 'radicale vernieuwers' voor een betere wereld en een leefbare planeet. Hebt u zelf een plan of idee om de klimaatverandering te stoppen, neem dan deel aan de wedstrijd op www.radicale-vernieuwers.be, maak kans op de Klimaatroffee en zie uw project ook in de krant verschijnen. VAN ONZE REDACTEUR PETER VANTYGHM

Mensen die onder de armoedegrens leven, hebben niet altijd de kans om milieuvriendelijke keuzes te maken. Een woning isoleren kost geld, een houtkachel is goedkoper en een nieuwe ijskast of wasmachine is onbetaalbaar. Wanneer er nieuwe ecologische richtlijnen komen, kunnen mensen in armoede die vaak niet volgen. Dat levert hen de commentaar op dat ze ‘niet betrokken’ zijn.

‘Daar komt nog iets bij’, zegt Stefan Goemaere van Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen. ‘Wanneer ze hun elektriciteitsrekening niet kunnen betalen, komen ze automatisch bij Fluvius terecht, waar ze een “ontradingstarief” krijgen. Dat is het gemiddelde van de anderen en duurder dan het goedkoopste tarief. Het sociale vangnet van de overheid valt dus duurder uit.’

7 euro per maand

Goemaere dacht een project uit om energiearmoede te bestrijden. Een jaar geleden kregen 73 gezinnen in de Westhoek, voor een periode van tien jaar, 120 energievriendelijke huishoudtoestellen. Ze huren die, voor ongeveer 7 euro per maand per stuk. De overheid legt daar nog 2 euro bij.

‘Voor die huurprijs krijgen ze gratis onderhoud, ze verbruiken veel minder elektriciteit en een eventuele vervanging gebeurt gratis. Maar het belangrijkste is dat ze tien jaar zonder zorgen zijn. Mensen onder de armoedegrens hebben vooral veel schrik voor onverwachte uitgaven. Die 7 euro per maand biedt hen zekerheid en minder stress.’

Hoeveel kost een diepvries of een koelkast? Bij de grote winkelketens heb je er al een voor 300 euro, maar niet meteen een energiezuinig model. De huishoudtoestellen in het project, dat ‘Papillon’ heet, hebben een A++ of A+++ label. Ze kosten 700 tot 900 euro. Dat bedrag is voor veel mensen te hoog, maar over tien jaar gespreid kan het hun verbruik met 70 procent doen dalen.

Samenlevingsopbouw werkt samen met Bosch, dat alle toestellen levert. ‘Daar is zeker een stuk sociale bezorgdheid mee gemoeid’, zegt Bruno Vermoesen. ‘Bosch wordt beheerd door een stichting die veel sociaal-medische projecten steunt. We willen tegen 2020 volledig CO₂-neutraal zijn. Een project dat energiearmoede aanpakt, past volledig in onze opzet.’

Sinds 2003 is Vermoesen voor Bosch Huishoudelektro (BSH) bezig met circulaire economie. Hij ziet in Papillon een proefproject dat 73 gezinnen én de eigen doelstellingen dient. ‘Ons grote probleem om circulair te werken, is dat we de toestellen verkopen. In het beste geval herstellen we die nog, maar verder hebben we geen zicht op hun levensloop. Mijn oplossing is dat we eigenaar moeten blijven van die toestellen. Dan kunnen we hun traject volgen, ingrijpen en ervaring opdoen. Dat past ook in de doelstellingen van de Europese richtlijn, die ons als producent verantwoordelijk stelt voor het afval van onze producten.’

Schat aan info

Een toestel huren lijkt het ei van Columbus, zegt Goemaere. ‘Ook een goedkope koelkast kunnen die mensen niet in één keer betalen. Koop je op afbetaling, dan is dat tegen een interest van 8 tot 12 procent. En een interestloze Vlaamse energielening is voor 60 procent van die mensen moeilijk, omdat ze schulden hebben.’

Uit een huurmodel kan je op elk moment stappen. ‘Het klopt dat je over tien jaar gespreid meer zal betalen dan wanneer je een nieuw toestel koopt’, zegt Vermoesen. ‘Maar daar staat veel tegenover. En ons levert dit een schat aan ervaring op, want we zijn niet ingesteld op een

circulaire markt. Moeten we de toestellen aanpassen? Is de prijs te hoog of te laag? Wat is de waarde van een toestel na tien jaar?’

Conclusies zijn er al. ‘Sommige mensen leren ecologisch meedenken’, zegt Stefan Goemaere, die de 73 families opvolgt. ‘Maar ik ken ook iemand die haar was deed bij haar dochter, een halve dagreis ver, en dat nu thuis kan doen.’

In die tien jaar zal met de 120 geïnstalleerde toestellen een CO₂-uitstoot bespaard worden die het equivalent is van 313.000 gereden autokilometers, berekende Bosch. Intussen worstelt de administratie van het bedrijf met de opvolging van de toestellen, die eigendom blijven van Bosch. ‘Maar,’ zegt Vermoesen, ‘onze techniekers die in alle lagen van de bevolking komen, zeggen dat dit de vriendelijkste doelgroep is die ze ooit hadden. Er zijn mensen die huilen van geluk omdat ze eindelijk een ijskast hebben die ze kunnen houden. Dat zet ook aan tot denken.’

Uit De Standaard
4 november 2019